

RELAȚIA DINTRE ANTROPONIME ȘI ZONIME ÎN BAIA MARE

ANITA ANDREICA

Universitatea de Nord, Baia Mare

The relationship between human names and pet names in Baia Mare

Abstract: The paper aims to analyse, from a sociolinguistic perspective, the process of naming companionship animals in the town of Baia Mare. The research tries to show which tendencies exist in naming pets, and what linguistic changes occur when the owners are emotionally involved in the act of naming.

Keywords: anthroponomy, pet names, personal names, sociolinguistics.

Preliminarii

Lucrarea de față își propune să analizeze din punct de vedere sociolingvistic procesul de numire al animalelor de companie (câini și pisici) în orașul Baia Mare.

Studiul pornește de la faptul că tot mai mulți posesori de patrupede aleg să împrumute din registrul de nume de persoane atunci când denumesc animalul. Evident, acest fenomen se produce în urma intervenției factorului emoțional, însă el ia amploare la nivel lingvistic. Dacă în percepția stăpânilor denominarea câinelui sau a pisicii printr-un antroponim umanizează animalul și îi atribuie statutul de membru al familiei, în domeniul lingvistic fenomenul este mult mai complex, prin producerea unor schimbări de ordin lexical, semantic și chiar ortografic.

Se mai poate adăuga faptul că, dacă până acum categoria zoonimelor era una relativ restrânsă, în prezent aceasta este în expansiune, suprapunându-se frecvent cu antroponimele.

Material

În vederea elaborării lucrării au fost analizate aproximativ 5000 de nume de câini și pisici din cadrul inventarului cabinetelor veterinare din oraș și a Salonului de înfrumusețare și gradiniței canine Kayra (Ancafarmvet, AnimalMed, Gini House, MedPol). O altă sursă o reprezintă *Internetul* (site-uri de specialitate și forumuri). De asemenea, au fost purtate și discuții cu proprietari de animale de companie.

Importanța denominării animalelor

În ceea ce privește importanța atribuirii unui nume animalelor de companie, articolul pornește de la o situație stereotipală. Trudgill (2000:1) constată că atunci când doi englezi, care nu s-au mai văzut niciodată, se întâlnesc într-un tren, vorbesc despre vreme. *Mutatis mutandis*, când doi posesori de căței se întâlnesc în parc, sunt interesați în primul de numele sau de sexul animalului.

Sociolingvistul englez mai afirmă că „language is not simply a means of communicating information – about the weather or any other subject. It is also a very important means of establishing and maintaining relationships with other people” (2000:1).

În cazul relației dintre stâpân și animal, alegerea unui nume potrivit reprezintă un act capital. Cuvântul la auzul căruia patrupedul va trebui să reacționeze de fiecare dată va fi chiar numele său. Totodată, apelativul acestuia va reprezenta și cuvântul cel mai frecvent utilizat în cadrul interacțiunii lor verbale.

Zoonime vs. antroponime

Din punct de vedere lexical, zoonimia și antroponimia reprezintă două domenii distincte. Zoonimele vizează numele de animale, pe când antroponimele – numele de persoane. Cu toate acestea, în unele cazuri, cele două clase onomastice aparent distincte par să fuzioneze, deoarece tendința de a boteza patrupedele cu nume din repertoriul specific oamenilor este tot mai accentuată.

Tomescu (1998:61) este de părere că numele de animale reprezintă o subclasă onomastică al cărei inventar cuprinde foste apelative și nume de persoană transferate în zoonimie.

Zoonime actuale

Procesul de numire al animalelor depinde de mai mulți factori:

- educația proprietarului;
- mediul în care acesta trăiește – rural sau urban (în cazul de față, mediul urban);
- grupul etnic din care face parte proprietarul (acest lucru explică existența unor nume de animale maghiare);
- influența familiei, a celor din jur;
- particularitățile animalului;
- implicarea emoțională.

Atât Zafiu (2006), cât și Pașca (1936) stabilesc drept criterii de acordare a numelor următoarele: data nașterii animalului, culoarea acestuia, rasa, particularitățile fizice, particularitățile temperamentale sau analogii cu alte animale. Pornind de la ele, în cazul zoonimelor din Baia Mare se poate realiza următoarea clasificare:

- 1) Nume denotând culoarea animalului: – pisici: *Alba*, *Albișor*, *Albuca*, *Albuțu*, *Black/ Blacky* (din engl. „negru”), *Blanche* (din fr. „alb”), *Blanco* (din it. „alb”), *Blondy* (din engl. *blonde*, „blondă”), *Brownie* (din engl. *brown*, „maro”); – câini: *Alba*, *Black*, *Blackie/Blacky*, *Blanche*, *Blanco*, *Darko* (din engl. *Dark*, „întunecat”), *Feher* (din magh. „alb”), *Goldy* (din engl. *gold*, „aur”), *Negro* (din sp. „negru”), *Nera/ Nero* (din it. „neagră/negru”), *Pinky* (din engl. *pink*, „roz”).
- 2) Nume denotând rasa animalului (în cazul numelor de câini): *Aki/Aky (Akita)*, *Bicho (Bichon)*, *Cățea Brac* (Brac German), *Mopsy (Mops)*, *Nova* (Terra Nova).
- 3) Nume denotând o particularitate fizice: – pisici: *Botic*, *Codiță*, *Gheruța*; – câini: *Coltzică*, *Lăbuș*, *Spot* (din engl. „pată”).

- 4) Nume denotând particularități temperamentale (în cazul numelor de câini, în special): *Beast* (din engl., „bestie”), *Demon* (din engl.), *Happy* (din engl., „fericit”), *Mad* (din engl. „nebun”).
- 5) Analogii cu alte animale: – pisici: *Fox/Foxy* (din engl., „vulpe”), *Panda*, *Tigra*; – câini: *Dino*, *Grizzlie*, *Leo/Leu*, *Lupu*, *Maci/Maczko* (din magh., „urs”), *Ursulică*.

În zilele noastre fenomenul de numire a animalelor de companie a devenit mult mai complex și clasificarea poate fi extinsă.

Luând în considerare cele menționate mai sus și adăugând faptul că, datorită globalizării și a contactului lingvistic, tot mai multe zoonime capătă aspect străin, fiind împrumutate din registre variate, clasificării de mai sus i se pot adăuga următoarele:

- 6) Nume stereotipale din filme sau desene animate: – pisici: *Felix*, *Garfy/Garfield*, *Kitty*, *Mekota*, *Pekota*, *Tom/Tomy*; – câini: *Flopy*, *Goofy*, *Lassie*, *Scoobi/Scoobi Doo/ Scubidu*, *Snoopy*. Se pot observa și asociații mai ciudate între aceste personaje și animale. Astfel există pisici botezate *Jery*, *Mickey* sau *Daisy* și câini numiți *Baloo*.

Mai nou, zoonime precum *Blacky*, *Dingo*, *Lassie*, *Lord*, *Lucky* sau *Rex* (populare acum un deceniu) sunt considerate ieșite din modă și sunt înlocuite de altele mai moderne, cu aspect exotic: *Afra*, *Akasha*, *Akeela*, *Anuk*, *Asha*, *Azora*, *Sheeba*, *Shiva*, *Shaia* sau *Toshi*.

- 7) Datorită implicării emoționale a stăpânilor în procesul de alegere a numelor, se pot observa unele apelative ce trădează afecțiunea: *Angel* (din engl. „înger”), *Baby*, *Beauty* (din engl. „frumusețe”), *Bijou* (din fr. „bijuterie”), *Bobîța*, *Cherie* (din fr. „dragă”), *Frumosu/Frumu*, *Joy* (din engl. „bucurie”), *Prințesa*, *Prințul*, *Puiu*. Adjectivul italianesc *Bella* este întâlnit cel mai frecvent atât în denominarea câinilor, cât și a pisicilor.

În ultima vreme, majoritatea animalelor de companie sunt umanizate prin faptul că li se atribuie nume de persoane sau alte forme lexicale care presupun o asociere cu umanul. Se constată o tendință tot mai accentuată de a împrumuta apelative din registrul de nume străine sau de a folosi varianta diminutivală a numelor. Având în vedere acestea, se pot adăuga următoarele:

- 8) Substantive comune, în general, provenite din limbi diferite: *Copilul*, *Donna* (din it. „femeie”), *Lady* (din engl. „doamnă”) sau *Man* (din engl. „om, bărbat”).
- 9) Nume românești sau străine, forme bază sau derivate: – pisici: *Adinel*, *Alex*, *Cezar*, *Darius*, *Deea*, *Dora*, *Lili*, *Marius*, *Mișu*, *Olguța*, *Rica*, *Sami*, *Stela/Steluța*, *Vasilica*; – câini: *Ada*, *Anca*, *Andreea*, *Andu*, *Beni*, *Bucur*, *Cezar*, *Cleo*, *Dănuț*, *Dea/Deea*, *Delia*, *Dora*, *Doru*, *Ema*, *Gina*, *Gruia*, *Ina*, *Iza*, *Lili*, *Mimi*, *Moni*, *Nina*, *Paul*, *Petrică*, *Roxi*, *Sara*, *Tamara*.
- 10) Nume străine percepute ca exotice, datorită faptului că au intrat recent în onomasticonul românesc: – pisici: *Aisha*, *Alice*, *Chloe*, *Cindy*, *Elisa*, *Giovani*, *Jancika*, *Jessy*, *Jimmy*, *Jony*, *July*, *Kevin*, *Laci*, *Lee*, *Lisa*, *Mai Li*, *Niki*, *Patrik*, *Peti*, *Ralphie*, *Sally*, *Sasha*, *Sofie*, *Suzie*, *Viky*; – câini: *Aisha*, *Angie*, *Arpi*, *Ashley*, *Bandi*,

Bencze, Benjamin, Bessy, Betty, Billy, Bob, Cassie, Charlie, Chloe, Chriss, Cliff, Doris, Franky, Geronimo, Gino, Hailie, Helga, Igor, Jack/Jackie, Jasmine, Jessica/Jessie, Lisa, Lucas, Mark, Maya, Mirco, Molly, Oscar, Pablo, Peti, Rita, Roli, Salma, Salvador, Sammy, Sascha, Shary, Suzie, Tobi, Yoshi, Zack.

- 11) Alte zoonime au fost împrumutate, în unele cazuri posibil ironic, din lista numelor de persoane din diverse compartimente ale culturii, artei, politicii, sportului etc. Astfel există zoonime care provin din:
- Numele unor personalități politice: *Bin Laden, Bush, Obama* sau *Vadim*.
 - Numele unor personaje din filme, cărți, desene animate: *Ariel, Barby, Cruella, Faust, Lolita, Marimar, Nikita, Sandy Bell, Rocky, Shrek, Simba, Tarzan, Tinkerbell, Wilma, Zorro*.
 - Numele unor personalități care au marcat lumea artei (scriitori, dar nu numai): *Byron, Fitzgerald, Herta, Homer, Hugo, Mona Lisa, Mozart*.
 - Nume din mitologie: *Eros, Helios, Hercule, Hera*.
 - Nume de artiști: *Axel, Bono, Marley, Nana, Ozzy, Shagy, Talia, Zoran*
 - Nume de sportive: *Boris, Figo, Runny, Rossi, Tyson*.

Observații

(1) După cum menționează și Rodica Zafiu în articolul *Nume de animale*, studiile antroponimice au privilegiul de a analiza date oficiale, înregistrate în instituțiile de specialitate. În cazul analizei zoonimelor, datele înregistrate în cabinetele veterinare nu reprezintă neapărat numele real al animalului. Există cazuri în care stăpânii schimbă numele patrupedului, deoarece acesta nu reacționează la apelativul ales inițial sau preferă să îl modifice din motive stilistice. Uneori există posibilitatea ca același animal să poarte mai multe nume, deoarece, din punct de vedere emoțional, este perceput diferit de stăpâni.

(2) Se constată că alegerea numelor duble nu este practică doar în cazul nou-născuților, ci și în cazul animalelor de companie. Astfel există nume precum: *Asia Geca, Axel Leo, Lady Linda, Lady Raisa, Mama Goofy, Milly Fulg Alb*.

(3) Se observă o tendință ridicată de a întrebuița diminutive, atât adjective, cât și substantive. Utilizarea hipocoristicelor provine din percepția proprietarilor asupra animalelor. De multe ori, nu se mai ține seama de faptul că animalul a ajuns la maturitate și apelativul nu i se mai potrivește, ci atribuirea numelui se face strict în funcție de atașamentul proprietarilor.

(4) Datorită influenței Internetului, unele zoonime sunt grafiate potrivit „codului virtual”. Cu toate că limba oferă posibilitatea grafierii atât a sunetului [ș], cât și a lui [ț], acestea apar scrise sub forma *sh* sau *tz*, neținându-se cont de normele ortografice în vigoare: *Bitză, Blitz, Colțică, Mitza, Shtruly, Tomitză* etc.

(5) Unele zoonime provenind din limbi străine apar grafiate în mai multe variante: *Gessi/ Jessy, Gismo/ Ghizm/ Gizmo, Gery/ Jerry, Jimmy/ Jimy, Kity/ Kitty, Lizi/ Lizzy/ Lizzie, Scubidu/ Scoobi Doo/ Scooby Doo, Spuky/ Spooky* etc.

(6) Chiar dacă limba română posedă atât varianta masculină, cât și cea feminină pentru denumirile generice ale celor două specii în cauză: *câine-cățea, pisică-motan*, cei care nu cunosc numele animalelor de companie tind să generalizeze folosind denominativul

câine pentru ambele sexe și invers, *pisică* atât pentru genul feminin, cât și pentru cel masculin. Termenul *cățea* este considerat de multe ori termen peiorativ/ licențios, pe când termenul *motan* este prea puțin întrebuințat, probabil dintr-o percepție care înlătură afectivitatea.

De multe ori animalele de companie sunt denumite de către necunoscuți *Cățelu*, *Cățelușu*, *Cuțu*, *Pisi*, *Pisicuță*, *Pisoi*, *Motănilă* sau cu ajutorul altor forme diminutivale.

Concluzii

Mulți proprietari consideră propriile animale de companie ca pe membri ai familiei și aleg să marcheze acest lucru, voluntar sau involuntar, și lingvistic. Drept urmare, mai ales în mediul urban, antroponomia interferează cu zoonimia în procesul de numire al patrupedelor. Numele animalelor reflectă preferințele onomastice ale proprietarilor, observându-se o tendință tot mai ridicată de întrebuințare a unor nume cu rezonanță străină, iar cele mai multe zoonime actuale au la bază numele de persoană.

Bibliografie

- Avram, M., J. Balaciu-Matei, I. Fisher, I. Gheție, L. Ionescu-Ruxândoiu, A. Pețan et al. 2001. *Enciclopedia limbii române*. București: Univers Enciclopedic.
- Brâncuș, G. 1967. Nume date animalelor domestice. *LR XVI* (2): 169–175.
- Tomescu, D. 1998. *Gramatica numelor proprii în limba română*. București: All.
- Trudgill, P. 2000. *Sociolinguistics: An introduction to language and society*. London: Penguin Books.
- Zafiu, R. 2006. Nume de animale în *România literară*, Numărul 32, 11 August. http://www.romlit.ro/nume_de_animale (accesat în 31 august 2011).
- Zăbavă, E. 2008. Onomastica românească sub influența modei lingvistice europene. http://www.philippide.ro/distorsionari_2008/393-400%20ZABAVA%20CAMELIA%202008.pdf (accesat în 6 septembrie 2011).